

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 14 • год. CI • 29 ЮЛИ 2022 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

119 ГОДИНИ
ОТ ГИБЕЛТА
НА ТРАКИЙСКИЯ
ВОЙВОДА
ГЕОРГИ КОНДОЛОВ

На стр. 5

119 ГОДИНИ ОТ ИЛИНДЕНСКО – ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ

Продължение от миналия брой

Четата извършила на своя глава залавянето, за да не се върне празна в България. Председателят на окръжния комитет в Одрин Л. Димитров, когато Стефан Добрев отишъл там, за да го улеснят да се прехвърли в България, след като всички учители в Лозенград бяха вече арестувани, казал сърдити думи по адрес на пострадалите, за гдето са се сношавали с нелегални, без да имат нареждане от окръжния комитет. Очевидно бе, че външната организация е искала да извърши нещо без знанието на вътрешната. От липсата на тая връзка пострадаха маса дейци и се разстроиха за известно време два важни района на окръга. Поуката от това бе голяма за бъдещата дейност в Турция на двете организации, особено поради обстоятелството, че на следната година външната почна да сформира и праща малки агитационни чети в услуга на вътрешните комитети.

През 1901 г. Л. Димитров не бе вече в Одрин. Той напусна окръга с комитети по селата на Чокенско, чийто център бе с. Ташлъ Мюселм, на Дедеагачко, Лозенградско, Бунар-Хисарско и М. Търновско. До въстанието председатели на окръжния комитет по ред са били Панайот Манов (от Щип), Спас Мартинов (от Битоля) и В. Думев (от Воден). И при тях секретар е бил пак Георги Василев. В Лозенградско работата поел учителят Прокониев, в М. Търново – Димо Янков, а в Бунар-Хисар, малко по-късно (учебната 1902–1903 г.) – Ан. Сп. Разбойников. Забелягналите пък в България местни дейци като Яни Попов, Лазо Лазов, Димитър Ташев, Ив. Котков, Коста Тенишев и др. почнаха да агитират в качеството си на нелегални членове под войводството на Георги Кондолов, Лазар Маджаров и Тодор Шишманов. По тоя начин и след Керемидчиолувата афера делото не умря. То получи тласък си, обаче, отвън, чрез нелегалните, а не от вътре, както започна зараждането му. Ето защо от 1901 г. имаме нов етап в подготовката на революционното движение: легалните дейци улесняват пропагандата и агитацията на нелегалните между народа, особено в селата.

Дейността на нелегалните в някои краища датира собствено от по-рано. Още през 1899/1900 г., например, Л. Маджаров, Т. Шишманов, П. Напетов, К. Нунков, по двама

Ив. Орманджиев. Преображение. Тридесет години от въстанието на българите в Тракия. София, 1933

или сами, обикаляха из Странджа планина за поединично посвещаване. Същата дейност е имало и в Ахъ-Челебийско. Като център на района е било с. Чокманово (с псевдоним Орлово), с председател Таню Стоев и секретар Хр. Караманджуков. През есента и зимата на 1900 г. последният слязъл в Ксанти, Габрово, Еникьой и образувал комитети, с представител Васил Докторов (от с. Габрово), живущ в Ксанти) като съдържател на хотел. През същата зима на 1900 г. Сечинката (Константин Антонов от гр. Ст. Загора) уби Шапарданов и Дечо Стоянов (търговец

когото успяла само да нарани. По тоя повод Караманджуков избяга в България на 8 юний 1901 г. За председател на района остана Пею Шишманов (от с. Карлуково).

От тая година изобщо, по съгласие между Върховния македоно-одрински комитет и Гоце Делчев, като представители на Централния комитет на вътрешната организация, се възприе агитацията чрез чети. Една чета с Мерджанов и Соколов замина към Одрин, със задача, според Георги Минков, да залови валията Ариф паша и да поиска срещу освобождението му пускането на всички

тогава бе Димо Янков, като проникна дори във Василиковско и Бунар-Хисарско. – В Свиленградския район агитационната чета се предвождаше от Александър Кипров (от Свиленград).

Към Илинден 1901 г. Хр. Караманджуков с чета от десет души, обиколил Гюмюрджинско, с маршрут: Карлуково, Соючук, Буковска планина, Узун дере, Читак, Кирли, Карлък (Гюмюрджинско). Четата посетила българските села Дерекьой, Козлукьой, Кушланли, Чадарли, Караагачкьой, Сачанли и Манастир, в които създаде комитети. Обиколката ѝ траяла от юлий до средата на септември. През зимата на същата година (1901) Хр. Караманджуков и Стефан Чакърров (от с. Дерекьой, Пашмаклийско) посетили гюмюрджинските села Кушланли, Чадарли, Караагачкьой, като органи на върховистко-сарафисткия пункт в Чепеларе. Понеже, от друга страна, окръжният революционен комитет гледал да откъсне Гюмюрджинско, Ксантийско и Ахъ-Челебийско от влиянието на върховизма, за което пратил секретаря си Георги Василев учител в Дедеагач, от където да влезе във връзка с изброените околии, Караманджуков се срещнал с него в тоя беломорски град и пак се върнал при другаря си в Чадарли. На срещата уговорили да се свика конгрес по Коледа в Търново-Сеймен, който стана обаче по Великден 1902 г. в Пловдив и реши, как да се действа по-нататък в съгласие между двете организации – вътрешната и външната.

Ортакойско служело само за канал, който почвал от Харманли и през Кочаш, Деве дере, Дребишна, Суванлъците, Дервент (Суфлийско), Доган-Хисар е стигал в с. Дервент (Дедеагачко), където е било ръководното тяло на Дедеагачкия район, с председател Георги Маринов и членове Крайо Атанасов и свещеник Алекси М. Калайджиев. Втор канал излизал от Хасково и през Инжекьой, Златоустово и Ортакойско е стигал пак в Дедеагачко.

В Узункюприйско център на района е бил с. Чопкьой, с ръководител учителят Спас Цветков (от Ресен), а в Кешанско – с. Булгаркьой, с ръководител Ламбо Мърдев, който е бил във връзка с арменския революционен комитет в Малгара.

По-системна агитационна дейност с чети започва през 1902 г., и то главно след конгреса в Пловдив, който конгрес заседавал в дома на Михаил Герджиков. На заседанията присъствувал и Гоце Делчев. След това заминали в Турция три чети: в Лозенградския район, с войвода Лазар Маджаров, в Малко-Търновския – с Георги Кондолов и в Бунар-Хисарския – с Тодор Шишманов. Като агитатор и секретар на втората чета в Малко-Търновско е бил и Хр. Караманджуков.

Продължава на 2-а стр.

В паметника на Петрова нива са зазидани костите на Георги Кондолов

от Устово) за централизъм, въпреки че след това и той стана такъв, като пунктов заведущ в Чепеларе, където бе заместил убития Вълчо Сарафов, поради което наричаха и него Вълчо Антонов.

В Ахъ-Челебийско Салих паша (Сиврията) тормозел населението при събирането на юшура. В пролетта на 1901 г. една чета се яви към Палас да го залови или най-малкото да го сплаши. Вместо на него, четата попада на Хаджи Нури, осиновен от Салих,

затворници от времето на Керемидчиолувата афера. Четата обаче залови Нури бей и остана в една местност до с. Хаскьой, Свиленградско, където бе открита на 5 юлий 1901 г. и разбита от войската.

По-успешно извърши задачата си първата патриотическа чета от десет души на чело с Георги Кондолов в Странджа планина. Въпреки че и нейните следи бяха открити от властта, тя обиколи повечето села от Малко-Търновско, чийто ръководител

1902 г., и то главно след конгреса в Пловдив, който конгрес заседавал в дома на Михаил Герджиков. На заседанията присъствувал и Гоце Делчев. След това заминали в Турция три чети: в Лозенградския район, с войвода Лазар Маджаров, в Малко-Търновския – с Георги Кондолов и в Бунар-Хисарския – с Тодор Шишманов. Като агитатор и секретар на втората чета в Малко-Търновско е бил и Хр. Караманджуков.

Продължение от 1-а стр.

119 ГОДИНИ ОТ ИЛИНДЕНСКО...

Той временно изоставил Пашмаклийско, понеже го е преследвал ръководителят на Чепеларския пункт – Сечинката, по това време сарафист, за гдето се е споразумял с Георги Василев и Гюмюрджинско да мине под ръководството на окръжния комитет в Одрин, като централистичен. След Пловдивския конгрес, обаче, и Сечинката станал централист, поради което е бил назначен подвижен член на окръжния комитет в Одринско западно от Марица, какъвто е бил същевременно пък Михаил Герджиков източно от Марица.

За да привлекат в движението и чуждонародното население в империята, недоволно от режима, в устава на организацията поставили един член, че „всеки живущ в Турция, без разлика на пол, вяра, народност и убеждение“ може да членува в редовете на революционната организация.

* * *

През есента на 1902 г. в Лозенградския санджак се постави начало на масовото посвещаване. Районните комитети минават в ръцете на смели и енергични лица: в Лозенград – Никола Славейков, в Малко-Търново – Райко Петров и в Бунар Хисар – Анастас Спасов Разбойников. Убиването на някои чорбаджии вся такъв страх в населението, че цялото чорбаджийство побърза да се нареди също в редовете на организацията. В края на 1902 г. движението бе вече в последния етап на подготовката си. Във всяко село и град имаше революционни групи от по 10 души, с десетник начело. Няколко такива групи образуваха местната организация, селска или градска. Начело на всяка местна организация стоеше комитет – селски или градски, подчинен на околийския или районен комитет, над който стоеше в Одрин окръжният, подчинен от своя страна на Централния комитет, който бе „всякъде и никъде“, а в действителност пребиваваше винаги в Солун.

Освен средствата за съобщения (канали, куриери, поща и шифъри), организацията имаше и свой съдебен институт, както и своя действаща и запасна армия. Първата се състоеше от четите, а втората – от избрани легални дейци, които съставляваха така наречените селски чети или смъртни дружинки. Последните се създават най-първо, независимо едни от други, в Одринско и Битолско, след което Централният комитет ги е препоръчал на всички райони със специален правилник.

През декември 1902 г. Централният комитет издал окръжно за конгрес в Солун на 1 януарий 1903 г. Тоя конгрес решил да се дигне въстание партизанско-четнишко, а не масово. Дало се право на всеки окръг да свика свой конгрес за обсъждане прилагането на решението. Гоце Делчев не бил съгласен с това решение. Преди да се противопостави и препоръча терористичната система, той направил атентат при Ангиста. Едновременно с тоя атентат, Михаил Герджиков се опитал да направи същото през месец февруарий 1903 г. при гара Черкезкой, Чаталджанско. Като се върнал от там в Странджа планина, в с. Велика (по псевдоним Ботево) поставил Кръстьо Българията

районен войвода в М. Търновско, вместо поболелия се Георги Кондолов. Районабил разпределен на участъци, с малки чети начело с Дико Джелебов, Пано Ангелов, Пеньо Шиваров и самия районен войвода. С това разпределение тая част на Странджа планина стана средище на революционното масово движение в Одринско.

След средата на март организацията в тоя край претърпя първия трус в с. Сармашик. Там паднаха убити в борба с много аскер двама души от четата: войводата Й Пано Ангелов и Никола Равашоло. На погребението им в М. Търново взело участие цялото гражданство, заедно с учителите и учениците. Тая демонстрация против властта бе израз на духовната връзка между поробените и борците за свободата им. Малко-Търновският район все пак остана запазен, неразстроен, когато Лозенградският цял бе обезоръжен и маса хора затворени. За другите райони настъпили дни на очакване и страхове. Чувствувало се е навсякъде натегнатост на времето, която предвещавала буря. Турците станали много подозрителни. Комитетите са действували затова пък с голяма бързина, за да въоръжат и обучат народа по-скоро.

При тая натегната атмосфера трябвало да се свика, съгласно решението в Солун, конгрес, който да реши въпроса за въстанието. В Одринско тоя конгрес е заседавал на „Петрова нива“ (в землището на с. Стоилово, М. Търновско) няколко дни, като почнал на Петровден 1903 г. Целият окръг е бил разделен на 15 революционни участъци. Избрали Боево тяло в състав: Михаил Герджиков, Лазар Маджаров и капитан Стамат Икономов, което да ръководи въстанието. На тях било предоставено да определят деня на самото въстание, за да се запази решението в пълна тайна.

През май 1903 г. Герджиков получил съобщение, че Смилевският конгрес решил да се вдигне въстание в Западна Македония на 1 юлий. Това решение му наложило свикването на конгреса в „Петрова нива“, след чието закриване отишъл в България за оръжие и телеграфирал на Централния комитет, че Одринско не е готово за определена дата. Отговорили му, че въстанието се отлага за Илинден, 20 юли или 2 август. Но Одринско небе готово и за тая нова дата. Върховният комитет в България употребил парите на Одринско за оръжие по стъкмяването четата на Матов за Македония. Когато в последната почна въстанието, в. „Автономия“, издаван от Карайовев и Наумов, вислал към 24 юлий за въстание и в Странджа планина. Боевото тяло, което по тактически съображения искало въстанието в Одринско да не почне едновременно с въстанието в Македония, било принудено от тия умишлено неверни съобщения да побърза и решило да се дигне въстанието на Преображение Господне, 6 или 19 август 1903 г. Така Одринско забави въстанието в Македония с двадесет дни, а последното ускори въстанието в Одринско с десетина дни, тъй като Боевото тяло смятало

да го почне към средата на август (стар стил).

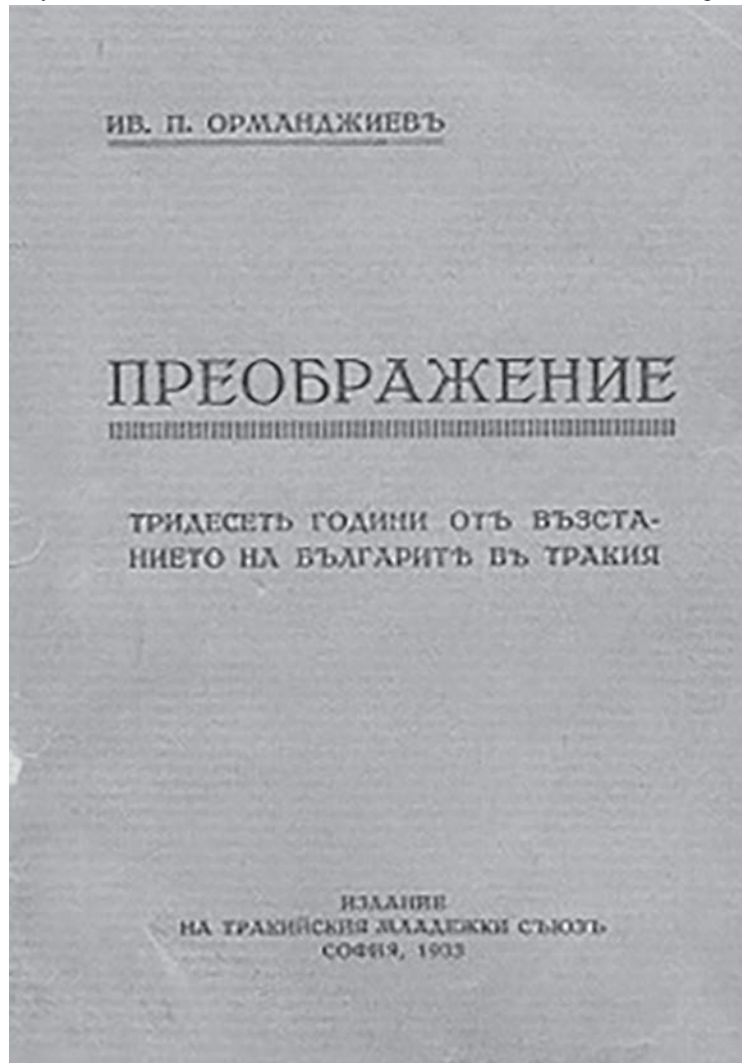
Тъй се дигнаха на въстание българите в Одринско, с 1970 кримки, с брадви и колове, за да съборят вековната турска империя. Малкото им въоръжение, обаче, се допълваше от силния дух и от вярата им в успеха на неравната борба. Така се обяснява само победата им над 10 587 души аскер, въоръжен модерно, в Странджа планина, на 6/19 август 1903 г.

II.

Разбиването на отряда в с. Маджура на 4 август.

– Руската флота в Енияда.

– Борбата на въстаниците с гарнизоните на революционните участъци в Странджа планина на 6/19 август 1903 г.

– Чети в Западна Тракия.

– Отстъплението на въстаниците и жертвите на българското население.

– Междоусобицата на върховисти и централисти в Западна Тракия след въстанието.

– Въоръжената борба започна собствено два дни преди въстанието в с. Маджура, Василиковско. На 4 август в това село дошло едно отделение войници, които се настанили в две къщи. Тъкмо по обед, още същия ден, въстаническите отряди на Цено Куртев и Петър Ангелов заградили селото и разбили аскера. Докато научи властта, въстанието навсякъде започна срещу Преображение. Отрядите на тия войводи нападнали, съгласно дадената им заповед, турското село Корфуколиба, когато терористическата чета на М. Герджиков нападна и превзе Василико.

Наскоро закипа борбата и по самото черноморско крайбрежие. Пред Енияда стоеше на котва една

руска ескадра, дошла да демонстрира в турските води по повод убийството на руския консул Ростковски в Битоля. Въстаниците и народът помислили, че русите с им дошли на помощ. А прожекторите на тая флота с пръскали своите лъчи далеко навътре в недрата на планината. Тия лъчи са стопили сърцата на робите и увеличили надеждите им за траен успех в неравната борба.

На 5 срещу 6 август вечерта по сред нощ всички гарнизони в Странджа планина бяха нападнати от спотайлите се чети и от въоръжени селяни. Не бяха нападнати само М. Търново и Лозенград. Южно от последния, обаче, полето пламна още през деня на 5 август, привечер. Яни Попов възвести въстанието в с. Каваклия и се отправил

войници, че комитите не са лоши хора. В Стоиловския участък, с войвода Дико Джелебов, бе нападнат аскерът, разположен на палатки край самото с. Стоилово. В Гьоктепенския участък пък на Киро Д. Узунов, който бе ранен на Илинден в едно сражение с аскера около с. Сармашик, бяха нападнати аскерът в с. Гьоктепе, полицейският участък и митницата в с. Конак и турският пост „Босна“. В Паспаловския участък на Георги Кондолов бе нападнат гарнизонът в с. Паспалово. Борбата бе също завършена с успех, ала там загина най-смелият от всичките войводи в Одринско – Георги Кондолов. В Пенешкия участък на Коста Калканджиев бяха скъсани жиците от четата. Повече дейност прояви в тоя участък смъртната дружина на с. Пенекка начело с Тодор Шишманов. Тя завладяла селото и при колибите Апартес разбила един патрул от 9 души, като убила двама войници. След това, обаче, селската чета се разстроила и предала войводата си в ръцете на властта. Във Великия или Бунар-Хисарския участък, с войвода Стоян Петров, бе нападнат гарнизонът в гръцкото село Инджекой, за да го задържат и не му позволят да иде на помощ другад. В тая акция е участвувал и капитан Стамат Икономов. Задачата бе изпълнена успешно. Отрядът оставил убит Никола Панайотов Саракчиев (от Бунар Хисар), който бе годежник.

В Лозенградския район особени акции не станаха. От всички участъци: Тастепенският на Янко Стоянов, Лозенградският на Яни Попов и Дерекьойският на Лазо Лазов, само в последния бе нападнат гарнизонът и телеграфната станция на с. Дерекьой. В нападението е участвувал и Лазар Маджаров. В Чокенския участък Кръстьо Българията нападнал турското село Хаджи Талъшман, мюдурлък с 600 къщи, запалил го и се оттеглил.

* * *

Около бреговете на Марица и в Западна Тракия, съгласно едно решение на местни войводи и дейци, независимо от решението на „Петрова нива“, не се предприе нищо, за да не се предизвика властта и разори населението. Ето защо в Одрин никакъв агентат не стана, а четите на Георги Тенев и Христо Арнаудов от Мустафа-пашанския участък направили само демонстрации край границата от българска територия. В Пашмаклийско пък четите на Христо Караманджуков, с участък Чокманово, Ламидере, Габрово, Фатово, Пещера, Арда, Кремене; на Пею Шишманов Карлуково и Петково; на Андон Дечев (от Чепеларе) – Горно и Долно Дерекьово и Устово и на Никола Гюмушев – Левочево. Райково и Пашмакли навлезли да пазят населението в случай на застрашаване от аскер или башибозук. Самото население нямало оръжие. Понеже никой не го застрашил, четите, които влезли в Турция към 10 август, през септември се върнали в България без да предприемат нещо срещу властта.

Продължава в следващия брой

КОНСТАНТИН Н. ПЕТКАНОВ

ИДЕОЛОГИЯТА НА

ТРАКИЙСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

(Реферат държан пред делегатите на XVIII тракийски редовен събор.)

Продължение от миналия брой

В нашата страна няма глад за хляб и сол, но има велик глад за земя, за сносен поминък. Тоя глад се увеличава с настъпването на бежанците и за в бъдеще ще се увеличава от прираста на населението и, тъй като нашата пословица казва: „глад от баене не разбира“, то този глад ще продължава да бъде лош съветник, ще създава условия за крайни и вредни за единството на нацията агитации и почва за опасна демагогия. Всяка година населението на България се увеличава със 110 000, а това значи, че след десет години тук ще ни стане тясно. Гладът ще стане непоносим и тежко ще бъде за народа. Задоволяването на този глад може да стане в две посоки; към Добруджа и Тракия. Заедно с това се разрешава и най-големия, най-опасния въпрос за световния мир – Бежанският въпрос. Че е голям социален въпрос, показват и грижите на българската държава и тия на О.Н. – плод на които е благодатния закон за С.С.Н. Бежанците. Докато малцинственият въпрос е предимно политически, бежанският е социален и затова много по-опасен за мира и неговото разрешение трябва да дойде най-напред. До този момент, въпреки грамадните усилия на държавата да направи нещо за малцинствата, тя не е могла много нещо да направи, а това показва, че разрешението на този въпрос е извън силите и възможностите на държавата, поне за сега. Първо трябва да са тури ред в държавата, да се възвърне вярата на народа чрез стопанско и културно повдигане, че тогава да очакваме резултат от грижите ни за българите в робство.

Ние се интересуваме от съдбата на Тракия, защото има, и трябва да пребъде, българската държава. Когато няма да има наша държава, няма да има и свобода за нас. Заедно с нея загиваме и ние, загиват всички, които искат чрез творчество да издигнат народа. Да се запомни добре: не искаме на всяка цена свободата на Тракия, но на всяка цена, с всички жертви, искаме запазване на държавата. Може ли да има други въпроси за държавата, освен тоя за нейната сигурност? Не може. Всичко друго е в нейните възможности, без да се постави тя на изпитание, без да се нахвърнява територията ѝ. Ако може да се увеличи с педя земя без война, да се увеличи. Светът е стълба един слиза, друг се качва. Личността не може да чака, но народите, затова са и вечни, защото могат да чакат и да работят за своето бъдеще. Договори са се подписвали и ще се подписват, но смъртни присъди на народи никой не е в състояние да подпише. Загубеното и онова, което е необходимо за държавата, трябва да се спечели. Тая яснота в българската политика липсва. Ние искаме да я изясним и упорито работим в това направление. За да стоим здраво на земята, трябва да имаме твърда почва под краката си.

Твърдата почва е здраво осъзнатата държавна идея. Ясната държавна идея обединява усилията на народ и държава в едно и не позволява да има различие в националната ни политика. Ние искаме единна политика, защото сме убедени, че само тогава държавата ни ще укрепне, ще тръгне по пътя на

правилното и действително обединение на българския народ.

Новата ни история, историята на Третото българско царство, е пълна с данни, които подчертават с дебела линия чуждия пръст в живота на държавата ни. У нас са се редували настроенията така: русофилски, австрофилски, франкофилски, германофилски, англофилски, италиянофилски и в никой случай българофилски. В нашата си политическа незрялост, лесно се поддадохме на чужди внушения и понеже не бяхме наясно с държавната идея сами си докарахме катастрофите. Шестнадесетият юний 1913 г. е чуждо дело, отиване на страната на Централните сили е чуждо дело, опитите на известни среди да ни въвлекат в италиански води не е от български произход. Ние сме за едно търсене подкрепа от Великите сили, за засигуряване държавата ни, за освободението на поробените български земи, но ние не сме за едно отиване на всяка цена и, което носи много неизвестни за народната съдба. Като реалисти, понесли всички тежест

сти на катастрофите, ние стоим на становището: каквото може да направи българският народ, чрез своята държава за себе си, само това е. Другото е сантименталност, приятна забава, опасна игра с огъня, но не и една сигурна, добре проверена стъпка. Българската държава днес не е в положение, поради големите си дългове към Европа и поради особеното си място на Балканите, да бъде самостоятелна във външната си политика, но именно и затова ние казваме, да се внимава, да се държи сметка за интересите на държавата, за да не се превърне влиянието на интересите във вмешателство, във впръгане българския народ в чужда колесница.

Мнозина се питат, защо тракийската организация е за едно сближение с Югославия. И не е ли това една позиция срещу македонската емиграция? Първо. Сближението с Югославия не е и никога няма да бъде идеология за тракийци. Ако говорим за него, то говорим, като за една от възможностите на Балканите. Второ. Кръвните връзки, които свързват тракийските българи с македон-

ските българи, са най-силното доказателство за нашето свещено братство. Нас враговете са ни разделили, като заграбиха земята ни, но за това пък племето, нацията ни обединява, а страданието и борбите ни за свобода и човечност ни заклеват за вярна служба на род и родина. Всички ония, които искат да използват нашите честни и искрени спорове за пътя на външната ни политика, за да издигат китайска стена между тракийци и македонци, е провокация, е дело на хора, които нямат присърце единството на народа.

Ние приказваме за разбирателство с Югославия, като имаме винаги предвид интересите на държавата. Нашата основа, на която градим тая възможност, е следната: Българите не са туранци, те са славяни. Който иска да се смята от турански произход да се смята. Ние сме славяни, защото сме такива в съзнанието на европейците, защото европейската политика ни държи далеч от Егейското море, именно като славяни. Известна истина е, че Цариград, Пролливите, пътят към свободното Средиземно море са забранени плодове за славянството. На тая база бяха създадени всички договори, които докараха България до днешното ѝ положение. Значи ние и да не искаме да бъдем славяни, ние сме в политическото съзнание на Великите европейски сили опасни славяни. А опасност от славяните има; тя се сочи не само от политиките, но и от учените европейци. Бъдещето е на славяните, техният блок е бъдеща възможност, една бъдеща смела творческа сила в света. И затова е разединено славянството, защото европейците не искат това обединение да стане действителност, или правят всичко да го забравят. В такъв случай трябва ли да си затваряме очите? Славянството има сили да се противопостави на козните и интригите на другите нации. Първата проява на тази сила е осъзнаването на тоя път. На вековните пречки ние трябва да противопоставим вековните и расови стремежи. А първата стъпка към осъзнаването е опитът да се тури край на враждите между двата славянски народи – българи и сърби.

„Моята политика фалира“ – историческата фраза на Данева трябва да се поправи така: българската политика от освободението насам фалира. Усилията ни вековни отидоха напразно. Днес ние сме по-зле, отколкото бяхме преди. Ние не сме спечелили ни милиметър. Напротив, изгубихме сили, хора, богатства, земя, – изгубихме правото си. Това се дължи на фатална външна политика. Нейният път трябва да се измени. Необходимо е да видим грешките си, налага ни се да прогледнем и да разберем, че пътят на тая фалирала политика води към реванш. Реваншът не е държавничество, то е настроение на масите, то е надценяване на силите, най-после той е безсмислено прахосване на народните сили.

Ние загубихме войните. Съседите ни вземаха много от нас. И защото искахме всичко да приберем под крилото на България, накаррахме враговете да ни ограбят и осакатят. От всички имаме да взимаме. Изведнъж не можем да го върнем.

Продължава на 6-а стр.

НАГРАДА ОТ ПЕТИЯ ФОЛКЛОРЕН СЪБОР „ОРЛОВСКИ НАПЕВИ“ ЗА ФОЛКЛОРНА ГРУПА „ТРАКИЙСКА ДЪГА“ ПРИ НЧ „ТРАКИЯ 2008“, ХАСКОВО

■ Кметът на Хасково Ст. Дечев и председателят на журито Т. Кожухаров

На 17 юли 2022 г. в с. Орловец, общ. Хасково, се проведе Петият фолклорен събор „Орловски напеви“, в който участваха 50 групи и 42 индивидуални изпълнители.

Фолклорна група „Тракийска дъга“ при НЧ „Тракия 2008“ завоюва III място, за което получи диплом и грамота.

Кметът на Хасково Станислав Дечев и председателят на журито народният певец Тодор Кожухаров, връчиха отличията на фолклорните групи и индивидуалните изпълнители.

119 ГОДИНИ ОТ ГИБЕЛТА НА ТРАКИЙСКИЯ ВОЙВОДА ГЕОРГИ КОНДОЛОВ

ни органи на ВМОРО в „Революционен лист“, в. „Македонски преглед“ (по-късно „Македоно-одрински преглед“), в. „Илинден“ и в. „Вардар“.

В тези вестници Яворов изгражда галерия от образи, които остават до сега малко известни, тъй като никога не са влизали в неговите съчинения. Причината за това се дължи на това, че те са неподписани и излизат в тези вестници като редакционни. Благодарение на издирваческата работа на изследователите авторството на Яворов е вече установено.

Кратката биография на тракийския войвода на ВМОРО Георги Кондолов ви се предлага в нейния пълен вариант без никакви съкращения и редакторска намеса.

По-нататък ще имате възможност да се запознаете и с другите биографии на македонски и тракийски революционери, дело на видния наш поет и революционер П. К. Яворов, един от най-близките съратници на Гоце Делчев, Тодор Александров и Христо Матов.

П. К. ЯВОРОВ
ГЕОРГИ КОНДОЛОВ

На 6 август 1903 година, на върха „Паспалова могила“, в Малко-Търновско, сред множество въстанал народ, се извърши погребението на Георги Кондулов, или както го наричахме обикналото го до обожаване население – Дядо Жечо. Първия ден загиналия войвода беше издържал няколко часа сражение с турския аскер, който беше разбит и прогонен. Но когато въстаниците се тъкмяха да напуснат вече позициите си, трима скрити в една близка долчина войници изпразниха пушките си върху

вой-водата, който обхождаше полесражението, и го поваляха. Тежко ранен в корема, неспособен да се движи по-нататък, Кондулов се обърна към другарите си и ги помоли да му направят последния услуга, като го застрелят. След дълги колебания, четниците хвърлиха най-последно жребие, и един от тях изпълни недрогата си длъжност. И народа горчиво оплака тежката загуба в един момент, когато той най-много се нуждаеше от водителя си...

Живота на Георги Кондулов, ако се опишеше с всичките му перипетии, би се чел като някой роман. Роден през 1860 година, в с. Велика (Малко-Търновско), на седмата си година той се озовава в Цариград при по-големия си брат, който бил слуга в къщата на един гръцки лекар. Там Георги постъпва в гръцкото училище, дето, обаче, поради немирството си, не можал да стои повече от две години; гърнетата обичали да се присмиват на българското му произхождение – и един ден той разбива главата на едно от тях и бива прогонен от неприветния за него храм на науката. Подир това, минават ред години, през

които Кондулов е бивал слуга при файтонджия, после слуга в тютюнопродавница, после столарски чирак и т.н., дето освободението на България го заварва съвсем забравил матерния си език. Но нашият герой не беше забравил и произхождението си: той напуска Цариград и дохожда в Пловдив, с намерение да постъпи в редовете на войската, дето не бил приет, защото възбудил в хората, от които зависило приемането, подозрения от твърде смешно естество. След няколко месеца Кондулов науча български, и митарствата му – сега под свободно българско небе – се захващат отново; полицейски стражар, столарски майстор, водител на доброволческа чета в Кърджалии през време на Сръбско-българската война и пр.

Щом се захвана освободителната борба в Македония и Одринско, Кондулов не остана настрана: той веднага се хвърля в нейния водовъртеж и не напусна мястото си до своя последен час. Поле на неговата деятелност си остана, от начало до край, все Одринско, главно Малко-Търновско, неговото родно място. Тук той се отличи на дума и на дело, и както споменахме в началото, населението заслужено го обичаше и обожаваше. Конгресът, който предшествуваше въстанието в Одринско, беше му поверил един от най-важните райони: Малко-Търновско-Бунар-Хисарския, като очакваше не малко нещо от неговата смелост и умение. Но случаят го грабна преждевременно от неговия пост и той не можа да довърши да обезсмърти името Георги Кондулов в своето дело. Все пак и онова, което той беше успял да направи до тогава, е достатъчно, за историята на нашето освободително движение.

Публ. във в. „Македонски преглед“, г. I, бр. 12, 15 ноември 1905, с. 89

Източник: Сите
българи заедно

За малкотърновския и одрински войвода Георги Кондолов (1858, с. Велика, Малко-търновско - 1903, с. Паспалово) е писано и като че ли нищо неизвестно не е останало. Народът ни и до днес тачи паметта на легендарния войвода, участник в революционните борби на останалите под турско тракийски и македонски българи в продължение на четвърт век.

В Бургас, където се преселва от родния Малкотърновски край Г. Кондолов последователно е деец на Македонското дружество „Пирин планина“ и на Одринското преселническо дружество „Странджа“, които по-късно се вливат в Македоно-одринската организация в България, начело с Върховния комитет. Г. Кондолов е един от най-близките съратници на Петко войвода в дейността на дружество „Странджа“. Неговата революционна и организаторска дейност е високо оценявана от ръководителя на всички македонски и тракийски чети Гоце Делчев, който го привлича на страната на ВМОРО.

Като тракийски деец и войвода той участва в работата на конгресите на ВМОК. Неговото войводство специалистите разделят на няколко периода, като за начало поставят предводителството на чета в потушаването на бунта в Родопите, като за тази му дейност той лично е награден от първия български княз Александър Батенберг.

Най-славния период от неговото войводство е този от времето на подготовката и

началото на Илинденско-Преображенското въстание в Одринско.

Революционният конгрес на Вътрешната македоно-одринска революционна организация (ВМОРО) на Петрова нива го определя за началник на всички чети по време на въстанието в Одринско.

Като войвода на голяма чета той ръководи превземането на село Паспалево с турските казарми. В тази кървава битка войводата е тежко ранен и по негово настояване е определен четник, който да го застреля, отървайки го по такъв начин от ужасните мъки, в които се намира.

Най-добрият биограф на Георги Кондолов е Иван Орманджиев, който му посвещава първия том от поредицата със спомени и материали за революционните борби на тракийските българи. Той се състои от биография на войводата с приложени документи от дейността му като участник в четите на ВМОК и ВМОРО. Тези трудове на тракийския деец Ив. Орманджиев никога не са имали ново издание и по тази причина днес те са познати предимно на специалистите.

Сега нашите читатели ще имат възможност да се запознаят с друга кратка и малко известна биография на легендарния войвода, излязла изпод перото на поета-революционер Пейо Яворов. Тя е отпечатана през 1905 г. на страниците на в. „Македонски преглед“.

След въстанието Яворов последователно е редактор и сътрудник на легалните печат-

СЛЕД 1989 Г. ПОСТЕПЕННО В ОБЩЕСТВОТО НИ СЕ РАЗГЪРНА „РЕВОЛЮЦИЯ“ НА ХОРАТА С ПРЕНАПИСАНИ БИОГРАФИИ

Д-Р БОРИСЛАВ ЦЕКОВ,
ЦЕНТЪР ЗА НОВА ЕВРОПА

След промените през 1989 г. постепенно в обществото ни се разгърна „революция“ на хората с

пренаписани биографии. Това бяха тези, които при стария режим преди 1989 г. бяха доносници на ДС, номенклатурни кадри от дребен и среден калибър и въобще – всякакви угодници на режима, а след

промените се обявиха за първи и единствени антикомунисти и демократи. Пренаписаха си биографиите и започнаха да раздават морални присъди и да определят кой какъв е в обществото. Те смятаха, че дър-

жат монопола върху демокрацията и „правото“ да определят кой е демократ или комунист.

Това време тъкмо поотмина и стана даже по-лошо – появи се „диктатурата“ на хората без био-

графии. Хора, които не са сложили камък върху камък в държавата. Хора, чието най-крупно житейско постижение е, че са завършили някакво образование. Без сериозни професионални кариери, без обществено значими достижения. И видите ли, тези без биографиите си присвоиха „правото“ да менторстват хората с биографии. Хора без никаква значима за обществото репутация дръзват да се произнасят от последна инстанция за дългогодишната обществена репутация на други. Без грам уважение. Без знание каква е репутацията на хората с биография – добра, лоша или като на всички хора – и с добри, и с недотам добри моменти. Аджамии-те и начинаещите си въобразиха, че могат и знаят повече от тези, които са трупали знания и умения дълго преди тях. Хора, които в общия случай ще си останат незабелязани из прахоляка на историята, днес дават самонадеяно високопарни оценки за хора, които вече са се вписали в историята с конкретни дела и достижения – под или над линия...

Когато хората без биографии започнат да доминират в едно общество, то е обречено на упадък и развала. България върви в тази лоша посока с ускорени темпове.

Докато не се възстанови уважението и респектът към хората с биографии, т.е. към опита, паданията, ставанията, достиженията, провалите, успехите и грешките, които неизменно съпътстват една сериозна биография – уважение към самия факт, че една личност притежава биография, а не непременно положително мнение за нея – не можем да очакваме път напред.

Източник: в Труд

КОНСТАНТИН Н. ПЕТКАНОВ ИДЕОЛОГИЯТА НА...

Продължение от 3-а стр.

Трябва да почнем от най-ценното и то непременно по линията на най-слабото съпротивление. Най-хубавото от Македония владее Гърция, от Тракия – Гърция и Турция, от Добруджа – Румъния. Държавата трябва да разширява границите си с оглед на придобивките, които могат не само да компенсират жертвите ѝ, но и да представляват обекти от първостепенно значение за стопанството на държавата и за растежа на населението.

Съгласувани първото с второто, т.е. интересите на расата, с интересите на държавата, ние съвсем логично дохождаме до политическата възможност на Балканите: разбирателство между България и Югославия. Но, какво ще стане тогава с Македония? Няма ли всичко да стане за нейна сметка? Явно е, че и тия въпроси са излишни и, че целят да се пречи на разбирателството. Щом като българската държава има интерес да се сближава с югославянката, това значи, че това е добре и за Македония. Не може да се съмняваме в добрите чувства на българския народ спрямо Македония, след като така изобилно той проля кръвта си за нейното осво-

бождение, след като така силно изложи съществуването на държавата си за тая скъпа за българизма земя.

Според нас, за това разбирателство пречка са само психологическите причини. Всичко друго крещи, говори, че пътят е към това разбирателство.

Но защо именно ние говорим за това разбирателство? Защото ние сме изпитали всичко, ние знаем, какво значи да изгубиш бащина земя, имот и поле за работа. И ако сме днес пак на краката си и готови да носим българизма на юг, към топлиите води на Егея, това е защото има една държава, която е всичко за нас: отечество, дом, нива, здраве, свобода: право, с една дума – живот под родно небе и дълг към народ. Това наше разбиране ни прави български граждани и, като такива, ние имаме свещеното право да говорим свободно, открито, смело и с преданост да премахваме бурените, които тъй изобилно се хвърлят върху снагата на България от отговорни и неотговорни фактори, от наши и чужди, от себелюбци и користлюбци.

Всичкото това, което изложих, в същност е идеология на българина въобще. Ние ставаме само нейни носители, защото земята, която ни е родила ни зове към велики дела за държавата и, защото Бялото

море, което ни е приспивало и галило с росата си крие, за всички българи, чудесна благодат, а за държавата скъпоценна и възлюбена корона.

Ние се стремим към родните си места, вече не само като изгнаници, а и като войници на една държава и с това ние работим за ревизията на договорите. Но нашето схващане за ревизията е малко по-друго. Ние не вярваме на О.Н., не вярваме на Великите сили, ние вярваме само в силите на българския народ, и затова искаме той да обърне очите си по линията на най-слабото съпротивление. Врагове ни разделиха, с приятелство ще се съберем. Но приятелство, на което основите да лежат в кръвта, а интересите да се допълнят и съвпадат. Щом има противни лагери в света, без приятели ние не ще минем. Нека да не бъдем сами и нека да потърсим за приятели ония, които са най-близо до нас: по вяра, по език, по расова мисия. Нека да подирим ония, с които можем да станем господари на Балканите. Ей в таква посока трябва да очакваме ревизията, другото е според нас, истинско поражение. Да се криеш зад етикета „патриотизъм“, да тъпчеш на едно и също място и да искаш реванш, да чакаш милост от палачите, да търсиш сътрудничество с изродените и от-

речени от времето и историята нации, това значи да си в истинската смисъл на думата пораженец. Преди всичко силна държава, преди всичко дух в народа, преди всичко близки, възможни задачи, преди всичко беззаветна обич към народа, който даде всичко за освобождението на брата роб и днес желае сносен поминък, крепка държава, благодатен мир.

Ние сме на предна линия, ние вървим! Нашите погледи са обърнати към равнините, към топлиите води на свободното Бяло море и по-скоро ще ослепеем от този блясък, отколкото да се откажем от тая толкова естествена, толкова възможна и благодатна за българската държава възможност.

В нашата идеология няма тракийство, има българизъм; няма сантименталност и максимализъм, има реалност и възможности; няма Тракия, а има велика България с граница Мидия – Енос и богата земя с три морета.

В името на тая България ние живеем, в нейно име ние се готвим да направим от Тракийската организация смел и родолюбив пионер на българизма на юг.

Публ. в К. Н. Петканов, Идеологията на Тракийската организация. Издание на Тракийския студентски съюз. София, 1934, 18 с.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕНЦИКЛОПЕДИЯ „ТРАКИЯ“

Уважаеми тракийци,

Информираме Ви, че в резултат на усилията на ръководството на Съюза на тракийските дружества в България и на Тракийския научен институт, започна реализацията на проекта Енциклопедия „Тракия“. Том I, посветен на Българското национално движение в Тракия, ще излезе от печат през декември 2022 г. Едва ли е необходимо да се обосновава значимостта на проекта за всички нас, тракийци, чиято цел е да съхраним и предадем на поколенията тракийското историческо и културно наследство, и паметта за нашата българската идентичност.

Авторският екип на Енциклопедия „Тракия“ се обръща с молба към всички тракийски дружества, да попълнят приложения въпросник и до края на месец юли, да го изпратят на e-mail: stdb_sofia@abv.bg

ВЪПРОСНИК

1. Кога е създадено Вашето дружество?
2. Кой е неговият първи председател?
3. Кои са неговите председатели от създаването му до днес?
4. Други изявени личности, членували в дружеството?
5. От коя част на Тракия са създателите на дружеството – Одринска или Беломорска?
6. Основни мероприятия, провеждани през годините?
7. Има ли публикувано изследване/изследвания, посветено/и на дружеството или тракийското движение във Вашето населено място /във Вашия край? Ако има, посочете.

Може да приложите и няколко снимки от живота на дружеството – с надпис от кое мероприятие са и година на провеждането.

Благодарим на онези, които вече изпратиха информация за своите дружества!

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец август:

Алексей Беленкий – София 7 август 1965 г.
Милка Ковачева – Карнобат 7 август 1937 г.
Георги Анастасов – Асеновград 7 август 1960 г.
Плума Димитрова – Осеново 18 август 1968 г.
Янка Дойнова 11 август 1951 г.
Нели Кондузова – Ивайловград 12 август 1959 г.
Иванка Илиевска – Кърджали 14 август
Папани Козарева – София 19 август 1922 г.
Маринка Грудева – с. Ген. Инзово 20 август 1955 г.
Божанка Богданова – София 20 август 1950 г.
Михаил Димитров – Любимец 26 август 1967 г.
Димитър Пантелеев – София 27 август 1946 г.
Тони Вашков – Плевен 27 август 1962 г.

СЪОБЩЕНИЕ

На 13-ти и 14-ти Август 2022 г.
(събота и неделя) от 10:00 часа на откритата сцена на центъра на с. Бузовград, общ. Казанлък
ще се проведе

8-ми ТРАДИЦИОНЕН ФОЛКЛОРЕН ФЕСТИВАЛ
„Илинденско – Преображенска епопея“

Заявки за участие ще се приемат
до 31.07.2022г. (неделя)

Организатор: Радка Гочева
За контакти: 0885 125 891
E-mail: vazrajane14@abv.bg

В
8-МИ ТРАДИЦИОНЕН ФОЛКЛОРЕН ФЕСТИВАЛ
„Илинденско-Преображенска епопея“
13–14 Август 2022г. (събота и неделя), с. Бузовград

- Певческа група – 3 песни
- Индивидуален изпълнител – 1 песен
- Танцов ансамбъл – 1 танц

При НЧ, ПК, Д-во
гр./с. П.К.
Худ. ръководител:

Времетраене: 15мин.
Брой на участниците:
Телефон за контакти:

Желателно е песните да бъдат тематично подбрани!

Фестивала ще се проведе на 13 и 14.08.2022 г. (събота и неделя)
от 10.00 часа на центъра на с. Бузовград.

Фестивала е с конкурсен характер.

Заявки за участие ще се приемат до 31.07.2022г. (неделя)
на Адрес: 6100 гр. Казанлък, Централна поща,
до поискване, Радка Гочева
За допълнителна информация:
0885 125 891
E-mail: vazrajane14@abv.bg

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: д-р Вania ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН
Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ
Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044;
Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03;
Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

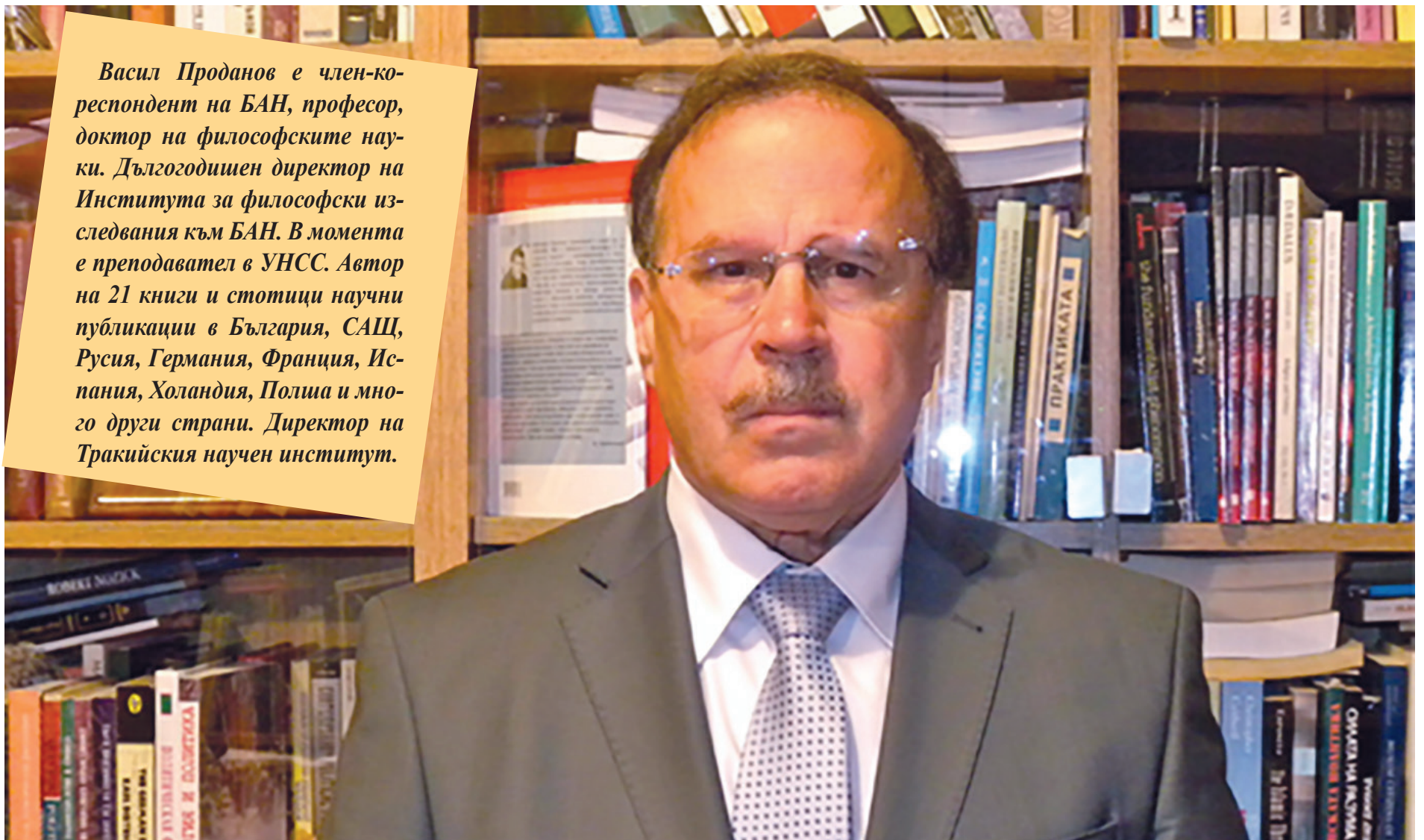
Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

ЕВРОПА СЕ МИЛИТАРИЗИРА, ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКИЯТ СВЯТ НИ ГОТВИ ЗА ВОЙНА

Васил Проданов е член-кореспондент на БАН, професор, доктор на философските науки. Дългогодишен директор на Института за философски изследвания към БАН. В момента е преподавател в УНСС. Автор на 21 книги и стотици научни публикации в България, САЩ, Русия, Германия, Франция, Испания, Холандия, Полша и много други страни. Директор на Тракийския научен институт.

ПРОФ. ВАСИЛ ПРОДАНОВ

С края на студената война, с разпада на Варшавския договор и на СССР разходите на Европа за отбрана рязко намаляха и до преди 7-8 години оставаха съвсем ниски. В страни като България дори под западен диктат бях унищожени стратегически части от въоръжеността на армиите и на първо място стратегическите за отбраната на страната ни ракетни комплекси. Отслабването на опасностите от нови световни войни обаче продължиха само около 15-20 години. След това започна движение нагоре. През 1999 г. разпределени на човек от населението в света за въоръжаване са давани по 188 долара на всеки жител на земята. След това те почнаха да растат и сега са над два пъти повече. През 2021 г. 2,2 % от БВП на планетата е бил изразходван за въоръжени сили. Разпределени на човек от населението в света това са по 268 долара за всеки от над 7.753 млрд. души, живеещи днес на земята.

През последните години оръжейните разходи в нарастващо количество европейски държави вървят нагоре. През 2014 г. страните от НАТО одобриха

идеята всяка страна да започне да увеличава разходите за война до 2 % от своя БВП. От тогава насам те нараснаха през следващите седем години с 25 % за цяла Европа, а европейските държави от НАТО, чиито разходи са минимум 2 % от БВП се увеличиха от две на осем.

В момента тенденцията е на ускоряване на милитаризацията. Датския премиер Мете Фредериксен заяви, че „историческите времена изискват исторически решения“ и взе курс на повишаване на разходите на Дания. Белгия възнамерява през следващите години да удвои даваната годишно в момента цифра от 5.9 млрд. долара за въоръжаване. Холандия добави нови 5.2 млрд. дол. към разходите си за въоръжаване през тази години. Особено активно увеличава военните си разходи Полша, планирайки да удвои броя на своите въоръжени сили – тя обеща да увеличи своите военни разходи от сегашните 2.1 % от нейния БВП на 3 %. Румъния, която досега харчеше 2 % от своя БВП за армията си, от следващата година ще го увеличи на 2.5 %. Германия, която в продължение на много десетилетия имаше комплекс

от станалото през Втората световна война и беше минимизирала своята военна активност, на 27 февруари обяви план за създаване на специален фонд от 104 млрд. дол. за укрепване на своя армия. Готвещата се да се присъедини към НАТО досега неутрална Швеция, ще увеличи своите военни разходи почти с 60 %. Общо 29 европейски държави, членки на НАТО са обещали нарастване на финансирането на армиите с 209 млрд. дол. Зам.-председателят на Европейската комисия **Жозе Борел призова НАТО „да харчи заедно, повече и по-добре“ за своите въоръжени сили.**

На 30 юни НАТО обяви, че създава иновационен фонд от 1 млрд. дол., които да инвестира в стартап компании, разработващи нови оръжия на основата на изкуствен интелект, обработка на големи данни и автономно действащи оръжейни системи. Бизнесът на такива компании в момента процъфтява. Представители на Британската армия вече се похвалиха, че за първи път са използвали изкуствен интелект във военна операция за придобиване на информация за заобикалящата среда и терена на военни действия. В САЩ

и Великобритания активно се разработват рояци от стотици и хиляди дроне, на които се гледа като ключово оръжие за масово унищожение във войните, които предстоят през XXI век.

Европа се милитаризира, евроатлантическият свят се готви за война. Водещата страна в НАТО САЩ започна нова милитаризация постепенно след 11 септември 2001. През последните две десетилетия нейните военни разходи са се увеличили с 40 %. Немалка част от тях отиват за военни изследвания и създаване на нови много по-смъртоносни оръжия от тези, които убиха стотици милиони хора през XX век. По времето на Обама бе дадено начало на инициатива 1.2 трил. долара за модернизирани на ядрените оръжия на САЩ, а в същото време американците започнаха да се отказват от международните договори в тази сфера.

Проблемът е, че милитаризацията на една държава или регион поражда като ефект решения за превъоръжаване и на други страни, които започват да виждат опасност за своята национална сигурност. Дейст-

вията на САЩ и НАТО в тази област предизвикаха притеснения у Русия и Китай, които също започнаха в нарастваща степен да се въоръжават. Това води до възходяща спирала на въоръжаване, а средствата за посрещане на други рискове като промените в климата или реагиране на възходящите продоволствена и енергийни кризи, които заплашват живота на стотици милиони хора са недостатъчни, докато в същото време световният дълг нараства с огромна скорост. Неслучайно бившият еврокомисар от Германия Гюнтер Йотингер говори за перспектива за „военна икономика“ в Европа. Изчисленията например на Организацията на ООН за прехрана и земеделие и две други международни организации показват, че за да се сложи до 2030 г. край на глада в света са нужни 265 млрд. дол., които засега не могат да се намерят, а това са само 12 % от световните разходи за въоръжаване през миналата 2021 г. Така подготовката за нови войни и убийства на милиони хора нарастват, паралелно с увеличаване на рисковете от смърт от глад и климатични катастрофи.